

Zbog 'strahova u našim glavama' i površnosti - osuđujemo 'drugačije'

Vincio Gazdik

24.10.2024.

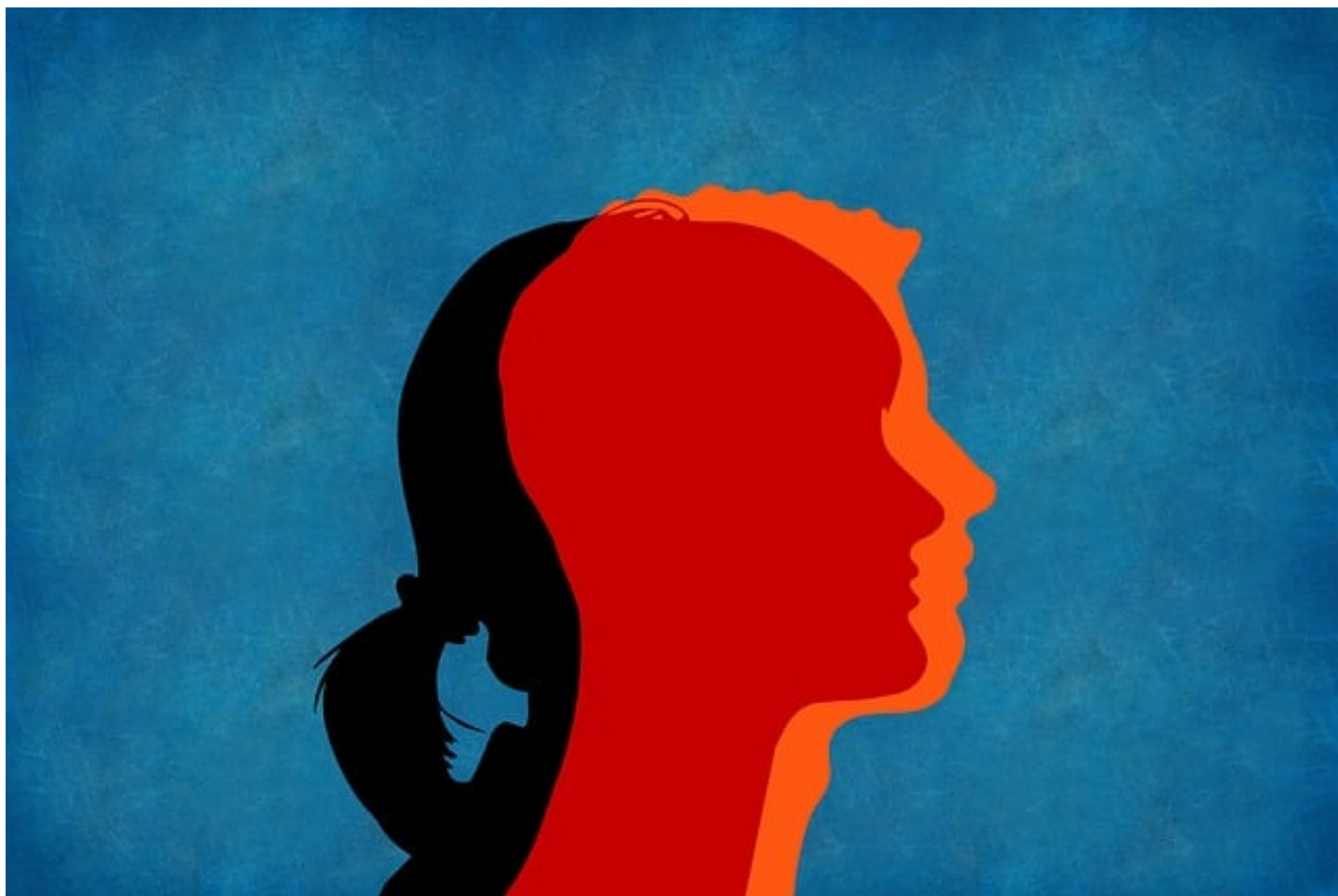
659 pogleda

Čista jetra za ravan trbuh

Uzrok br. 1 za masne naslage oko trbuha. Pažnja, nisu krive kal

Golden Tree

Saznajte ›

(/ieNews/slike/n_38400.jpg)

O transrodnim osobama puno se govori i piše, ali na toj se temi i dalje lome koplja hrvatskog društva. Naročito u malim sredinama. Ovim serijalom nećemo se baviti osobama koje su već zastupljene u medijima, niti njihovim mogućim političkim ili društvenim ciljevima nego onim dijelom samozatajne i zapostavljene kategorije te grupacije - djeci i tinejdžerima koji ne mogu jasno razumjeti svoje novonastalo stanje, a pravu podršku za donošenje ispravne odluke u svom životu, nažalost, često, ili uopće nemaju.

<<< Zašto je dobro čuti odgovor na pitanje: Kako sam „postao“ transrodna osoba?

(/zasto-je-dobro-cuti-odgovor-na-pitanje-kako-sam-postao-transrodna-osoba/38172/) <<< Zašto su me dojučerašnji prijatelji bacali u jarak, a otac nazivao 'homićem'?

(/zasto-su-me-dojuccerasnji-prijatelji-bacali-u-jarak-a-otac-nazivao-homicem/38192/) <<< **Korektno medijsko izvještavanje o transrodnim osobama ne podržava neistine i senzacionalizam** (/korektno-medijsko-izvjestavanje-o-transrodnim-osobama-ne-podrzava-neistine-i-senzacionalizam/38329/)

Upoznajte žene sta od 50

Uzivo Dopisivanje

01

"Moja Anka, sunce milo – jede samo zelenilo. Ništa meso, ništa riba, zelenilo samo šiba", otpjevao je, u refrenu svoje pjesme, **Duško Mucalo** prvi put na Melodijama hrvatskog Jadrana, održanih u Splitu, 1994. godine. Sasvim zaslužen – primio je ovacije publike. Krajnje vesela i simpatična pjesmica koja je svojim ritmom, jednostavnom pričom o dražesnoj Anki, gle zla – vegetarijanki, svojom simpatičnom pojavom i pristupom zanemarila sve tabue i jednostavno bila to što je. Samo maštom možemo dočarati snobivanje okoline na taj čudesan izbor dražesne nevjeste, ženikove miljenice da, dok svi oko nje jedu meso, ona gušta kupus, kukumar, mrkvu, brokulu i blitvu.

No, zašto u tekstu o transrodnim tinejdžerima spominjemo Anku vegetarijanku? Ne spominjemo ju toliko zbog njih, koliko zbog nas samih. Pjesma pokazuje s kojim i kakvim se problemima mi kao društvo, s vremena na vrijeme, moramo uhvatiti u koštac. Pomaže nam razumjeti kako to treba činiti, i kako to činimo kad nam je do nekog stalo i kad mu želimo dobro. A dobro drugome trebao bi željeti svaki čovjek, zar ne?

U praksi, nažalost, nije uvijek tako. Skloni smo osuđivati, varati, manipulirati, vrijeđati, ponižavati. Tako postajemo 'glavni', ali ne i omiljeni, trpe nas, ali nas ne mogu voljeti. Osjećamo to, ali kucamo na kriva vrata, na krivi način, pa agonija ostaje. I drugima i nama.

Prihvatiti 'različite' ne znači da mislimo isto, ali znači da smo – ljudi!

S druge strane, naša korektnost i ljubaznost prema svima ne mora značiti da odobravamo baš svako ponašanje, ili da smo istovjetni sa svakom novom pojavom oko nas. No, to možemo pokazati i na drugačiji, prihvatljiv, civiliziran način. Ako pronađemo pravi pristup, mi i dalje ostajemo svoji, vjerni svojim načelima, a dobrohotni prema drugačijima. O pozitivnom ponašanju pri jednoj od takvih moralnih dvojbi društva je, dakle, pjevao Mucalo.

Najsuvremenije naočar

Vidite svijet jasnije uz nove leće koje donose kristalnu jasnoću i udobnost

oggibenessere.com

Anka Vegetarijanka prvi put izvedena je 1994. godine. Kako smo tada, kao društvo, kao 'većina', gledali na 'vegetarijance'? Što smo o njima govorili? Kakve smo šale o njima zbijali? Koliko smo ih često i jesmo li ih uopće pozivali u goste, na ručak? Danas, trideset godina kasnije, nije nam problem družiti se s vegetarijancima. U međuvremenu, možda smo i sami, iz različitih razloga, prešli na 'kukumar' blitvu, poriluk i rajčicu. Je li lakše živjeti bez predrasuda i osuda? Naravno. Naročito kad to osjetimo na vlastitoj koži.

No, u slučaju transrodnosti, ljudi se tome ne protive samo zbog predrasuda, zbog toga što su slijedili informacije 'rekla – kazala', već i zbog svojih vlastitih uvjerenja. Religioznih, filozofskih i tradicionalnih.

„Neka se muškarac ne oblači kao žena, ni obratno“ – zašto?

Po pitanju religioznog nasljeđa u Hrvatskoj prevladavaju tzv. kršćanske doktrine, uz znatnu dominaciju Katoličke crkve. Uz nešto izmijenjen nauk, za njom slijede i druge, manje, uglavnom protestantski usmjerene vjerske zajednice. Učenja im se, uglavnom, temelje na izvještajima iz Biblije – Starom i Novom zavjetu i tumačenjima nekih crkvenih autoriteta u povijesti. Jedno od načela koje

se prilikom rasprave o ponašanju transrodnih osoba, ali i transvestita, uzima u obzir, a **prema Suvremenom hrvatskom prijevodu** glasi: *'Žena ne smije odijevati mušku odjeću, ni muškarac žensku, jer tvom je Bogu odvratno tko to čini.* (Ponovljeni zakon 22:5 SHP). Po tom načelu, očito je, muškarac nije smio odjenuti i nositi žensku odjeću, niti žena mušku.

Taj je zapis nastao, ugrubo govoreći, u petnaestom stoljeću prije naše ere, a trebao je pripadnicima drevnog Izraela, kao tadašnjem 'izabranom Božjem narodu', zabraniti ponašanje kakvo su popularizirali okolni, 'poganski' narodi. Ti su narodi, također, imali svoj religiozni model koji je često uključivao idolopoklonstvo, seksualne orgije, sakaćenja, pa i ubojstva prvorodne djece za prinos vlastitim božanstvima. Vjerojatno je to, uglavnom se slažu svi eminentni bibličari, glavni razlog zbog kojeg je u Bibliji takvo ponašanje drevnim Izraelcima bilo strogo zabranjeno.

Na takav primjer upućuje i jedan religiozni obred u Rimskom carstvu, koje se na sceni kao vojna sila pojavilo u 2. st. pr.n.e.

Sablažnjivi povijesni primjeri religiozno uzrokovane kastracije

„U drevnom Rimu, frigijski obožavatelji božice Cibebe, odsijecali bi svoje genitalije i bacali ih trčeći gradskim ulicama, uzvikujući boginji riječi pozdrava. Kasnije su preuzimali ženske uloge, i oblačili žensku odjeću“, navodi **Marta R. Bižić** u svojoj doktorskoj disertaciji pod naslovom „Rekonstrukcija genitalija u kirurgiji promjene spola iz muškog u ženski“. Dodaje kako su se slični podaci mogli naći i u spisima o Neronu, koji je naredio kastraciju svog sluga Sporusa jer je nalikovao na njegovu preminulu suprugu Sabinu, a potom ga oženio. Rimski car Marko Aurelije Antonije (o.200.g.n.e.) bio je poznati transvestit, jer se gotovo uvijek oblačio u žensku odjeću, a po nekim tvrdnjama, on je prva osoba u povijesti koja je operacijom promijenila spol“, zaključuje Bižić.

U hrvatskoj religioznoj, uglavnom kršćanskoj kulturi, navedena ponašanja smatraju se – teškom blasfemijom. Zbog toga nas je zanimalo što o transrodnim tinejdžerima, koji su na prekretnici svojih života, misle predstavnici pojedinih vjerskih zajednica u Hrvatskoj. Dopis smo poslali Hrvatskoj biskupskoj konferenciji i Požeškoj biskupiji, Mitropoliji zagrebačko – ljubljanskoj Srpske

pravoslavne crkve u Hrvatskoj, Islamskoj zajednici, Zajednici židovskih općina, Adventističkoj crkvi, Podružnici Kršćanske vjerske zajednice Jehovinih svjedoka, Pentekostnoj evanđeoskoj crkvi.

Od ukupno sedam njih kojima smo poslali upit, nitko nije odgovorio na mail, kod dvije smo uspjeli dobiti usmeni komentar naknadnim telefonskim razgovorom, dok su još dvije, odgovor obećali poslati naknadno, nakon dogovora sa središnjicom.

Što o temi govore predstavnici nekih vjerskih zajednica u Hrvatskoj?

Pitanja na koja smo poželjeli odgovor:

1. Što savjetujete pripadnicima Vaše vjerske organizacije ako, nakon iscrpne stručne analize i po savjetu liječnika, doznaju da im dijete treba/želi promijeniti spol? 2. Kako se pripadnici Vaše zajednice trebaju odnositi prema transrodnim osobama ukoliko dođu na Vaše skupove? 3. Može li transrodna osoba postati Vašim članom i pod kojim uvjetima?

Na adresi Mitropolije zagrebačko – ljubljanske Srpske pravoslavne crkve u Hrvatskoj, telefonom smo kontaktirali đakona **Petra Kozakijevića**. „Mogu vam reći svoje osobno razmišljanje, jer Srpska pravoslavna crkva nema posebnih pravila po tom pitanju. Na svakog čovjeka gledamo kao na pojedinca. Postoje opća pravila, ali, s druge strane, sve je individualno“. Na pitanje o tome smije li vjernik njihove Zajednice 'mijenjati spol', kaže kako nisu ni za ni protiv, da nemaju čvrstog gledišta o tome. „Nije da nam je svejedno, naročito ako je u pitanju samopromocija. Uvijek postoje odstupanja od pravila, ali ako je u pitanju slučaj u kojemu medicina dobro argumentira potrebu za intervencijom u spolnost, takvu osobu treba prihvatiti s ljubavlju. Ne treba ih osuđivati, nego pripomoći. Načelno je, dakle, Crkva protiv takvih promjena, ali nam je jasno da postoje iznimke“, kaže Kozakijević.

„Teško je tu donijeti sud. Kršćani prije svega moraju biti poznati po ljubavi i spremni pomoći svakome. Ipak, postoje pravila od kojih nemamo pravo odstupati, a za neka ponašanja Božji je zakon zahtijevao smrtnu kaznu. Međutim, protestantska struja i inače nije sklona fanatičnom držanju 'slova zakona' i Biblija nam daje prostora da u mnogim situacijama pokazujemo razumijevanje za čovjeka, za pojedinca. Tako je i kod nas. Ako je riječ o iznimci, o nekoj vrsti bolesti, naslijeđenog poremećaja, logično je da ćemo takvu osobu prigriliti i pružiti joj utjehu i pomoć“, kaže mr. sc. **Damir Špoljarić**, predsjednik Prezbitarija Evanđeoske pentekostne crkve u Hrvatskoj. Poručuje da se društvo treba približiti Bogu pa će odluke o svemu biti kvalitetnije.

Građani žele pomoći, ali problem je – ponašanje i manipulacija

U razgovoru s građanima, pripadnicima različitih svjetonazora i religioznih uvjerenja, mahom su svi spremni pomoći transrodnim tinejdžerima i podržati ih. Međutim, problem im predstavljaju 'gay parade' i 'ispolitiziranost' takvih situacija. „Bila sam neke godine na Zagreb pride-u. Šokirala me pojava neke žene – bila je gola, oblijepljena kondomima. Što bih ja trebala reći svom djetetu o njenom izgledu i ponašanju? Osoba koja se tako oblači ne traži pomoć, nego ne razumije osnove pristojnosti i kulture“, kaže jedna novinarka.

Kontakt policajac, koji je, ujedno, i iskreni katolik, kaže kako svi mi trebamo najprije 'umrijeti sebi' – pretrpjeti nešto za dobrobit drugoga. Sebi reći 'ne' kako bismo pomogli i razumjeli drugačijega. Ipak, smeta ga što se stvar s borbom za prava transrodnih osoba koristi u dnevno političke svrhe i tako manipulira javnošću. „Ispada da su svi koji ne pripadaju toj populaciji njihovi mrzitelji i negativci, a to nije točno. Nitko tu ne mrzi nikoga, ali me pusti da živim, i nemoj me prozivati za nešto što ne mislim“, rekao je.

„Od pamtivijeka je sve što je, prema bilo kojem kriteriju, izlazilo iz statističkog prosjeka, ili tradicionalno ukorijenjenih obrazaca, izazivalo reakciju većine. Od sumnje, preko straha i okrivljivanja za zajedničke probleme, pa sve do mržnje te otvorenog protjerivanja i nasilja“, kaže sociolog profesor **Renato Matić**. Ujedno je komentirao i ulogu Crkve te religioznog pristupa na stavove prema transrodnim osobama: „Religijske dogme su nepromjenjive i u konačnici diktiraju službeni stav religijskih institucija, i ne može se reći da religija nije jedan od orijentira koji utječe na brzinu društvenih promjena, navika, stavova i prevladavajućih normi. Iako danas imamo civilno društvo, još uvijek se religijskim institucijama i njihovom utjecaju pridaje veća specifična težina nego što je ona realno“.

Bez ijednog oblika agresivnosti u komunikaciji je – bolji put

U komunikacijskom smislu, Matić svima koji se bore za svoja prava, navodi koristan savjet: „ako su specifičnosti neke društvene grupe manje poznate, i ako javnost nije dovoljno senzibilizirana, bilo kakav oblik agresivnosti može otežati krajnji cilj, a to su upravo informiranje i senzibilizacija javnosti. Bez toga je teško zamisliti bilo kakvu promjenu na bolje“.

Tradicionalni stavovi, prema kojima je otac 'uživljavanje u pravu', danas, u eri gotovo potpune dostupnosti informacija, jednostavno ne mogu proći. Potreban je novi model koji uvažava argument suprotne strane. To ne samo da je nužno, nego je i pravedno. Tvrdoglavo inzistiranje roditelja na vlastitom autoritetu, naročito onda kada nije u pravu, stvara nove barijere u već ionako poremećenim odnosima.

„Nekim očevima je jako važno što će im o svemu tome reći drugi. Primjerice, da kakav je on to otac kad nije mogao imati muško dijete, ili da je, zbog njega, došlo do nečega 'neispravnog'. Puno je tu strahova u glavama ljudi, pa im je lakše da stvari ostanu pod tepihom takve kakve jesu, nego da ih se rješava“, tvrdi virovitički klinički psiholog **Siniša Brlas**. „Ako je taj strah prisutan u tolikoj

mjeri da je roditelju to teško podnijeti, tada može posegnuti i za agresivnim metodama, što je tada njihov obrambeni mehanizam". Nažalost, često se događa da dijete počne oponašati takav oblik ponašanja pa roditelje počne kažnjavati - kažnjavanjem sebe. Ponekad i s tragičnim posljedicama.

Zabrinuti roditelji neće biti ostavljeni na cjedilu

Dobra je stvar, odgovara Brlas na novinarski upit, da je pokrenut pilot projekt u kojem će svaki roditelj, kad shvati da je u bezizlaznoj situaciji, moći nazvati telefonski broj stručnog osoblja i dobiti savjet za bilo koji problem s kojim se susreće. Ovisno o potrebi, bit će prespojen odgovarajućoj stručnoj službi. Već i sada to mogu učiniti, u nešto manjem omjeru, na telefonski broj svoje lokalne službe Zavoda za javno zdravstvo u uredovno vrijeme.

Trebamo promjene i na drugim područjima ponašanja

Zbog tradicionalnih, naslijeđenih uvjerenja, koja ne moraju bezuvjetno biti i ispravna, kao i pritiska okoline, probleme znamo stvarati i na drugim područjima. Sugrađane koji zbog depresije posjećuju psihijatra, naročito u manjim sredinama, proglašavamo ludima. Razgovor muškarca i žene u javnosti i dalje smatramo moralno dvojbenim ponašanjem. Agresivnost i primitivne, prizemne doskočice s vječitim asocijacijama na seks, smatramo poželjnim, a one koji to izbjegavaju, držimo nedruštvenima, ili preosjetljivima. U takvom okružju nitko se ne osjeća ugodno, samo hinimo da je sve to što čujemo, prihvatljivo i 'normalno'. Ti, umjetno stvoreni, u tradiciju nasilu ugurani oblici ponašanja nisu posljedica ni religioznog ni svjetovnog obrazovanja. Baš nasuprot - oni su posljedica nemara i potpunog zapuštanja onog duhovnog i plemenitog u nama. A tome se možemo, i moramo suprotstaviti.

Zaključimo! U suočavanju s nepoznatim, novim i drugačijim, svi ljudi, bilo da su suci, književnici, učitelji, radnici u proizvodnji, liječnici, političari, sportaši – svi imaju zajednički nazivnik: zabrinutost i strah od štetnih posljedica. Povijest i tradicija nametnule su nam vrijednosti koje nas, uglavnom, čine sigurnima, jer nam daju smjer. Neke od tih vrijednosti razumijemo, neke ne. Ipak i unatoč svemu, svatko od nas ima pravo, pa i svojevrsnu obavezu prema sebi i svojim bližnjima, odlučno zadržati stav, ako je ispravan. Međutim, ni po Bogu ni po ljudima – dakle, ni po religioznom ni po sekularnom sustavu vrijednosti, nemamo pravo druge mjeriti vlastitim aršinima.

Vjernici će, tako, dok sami žive po načelima religije kojoj pripadaju, konačnu odluku o svemu prepustiti Bogu i spremno 'pomagati slabima'. Ujedno poštujući zakone države u kojoj žive i uvažavajući pravo na drugačiji izbor svih drugih oko sebe. Oni koji se u svojim životima ne vode religioznim, već nekim drugim načelima, mogu i dalje uvažavati činjenicu da je 'dobro činiti dobro'.

Na ovom planetu nismo sami i samo o nama ovisi hoće li nam ta ogromna raznolikost života oko nas biti blagoslov, ili prokletstvo. Sloboda izbora je pred nama.

Tekst je objavljen uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije iz Programa za poticanje novinarske izvrsnosti.

** Dozvoljeno prenošenje sadržaja uz dozvolu autora i objavu izvora s linkom na original.

[Postavke privatnosti i kolačića](#)

Upravlja Google. Usklađeno s IAB-ovim TCF-om. ID CMP-a: 300
